

ΛΕΞΙΚΟΝ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΝ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΖΗΚΙΔΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΟΓΔΟΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΙΔΕΡΗ
ΟΔΟΣ ΤΣΩΡΤΣΙΑ 44
ΑΘΗΝΑΙ

Πᾶν ἀντίτυπον γνήσιον φέρει τὴν ὑπογραφήν τῶν κληρονόμων τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότη.

Οἱ Κληρονόμοι
Γ. Ζηκίδου

Α. Πασι.
Α. Τσαλαφ.

Ε ΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΡΑΤΙΟΥ ΗΡΣΣΑΛΟΥΗΚΗΣ

Αριθ

48

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ Κ.Ο.Β.

ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΕΠΗΥΞΗΜΕΝΟΣ

Μετὰ πόνου πολλοῦ καὶ ἐρεύνης ἐνδελεχοῦς περισυλλέξαντες τὴν ὕλην τῆς βίβλου τῆσδε, ἣτις « Ὁρθογραφικὸν καὶ χρηστικὸν Δεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τῆς τε ἀοχαίας καὶ τῆς νεωτέρας » ἐπιγράφεται, ἅτε βουλόμενοι νὰ καταστήσωμεν αὐτὴν κοινὸν κτῆμα παντὸς ἀνθρώπου, καθηγητοῦ, διδασκάλου, ἐπιστήμονος, λογίου, δημοσιογράφου, συγγραφέως βιβλίων, μαθητοῦ καὶ μαθητρίας, τύποις δὲ νῦν δημοσιεύοντες αὐτὴν νυνδὴ συντελεσθεῖσαν ἀναγκαζόμεθα νὰ ποιησώμεθα περὶ αὐτῆς τὸν ἐπόμενον λόγον.

Ὁρθογραφία εἶνε τὸ ὀρθῶς γράφειν λέξιν τινά. Ὁρθῶς δὲ γράφεται λέξις τις κατὰ ποιότητα, ποσότητα, τόνον, πνεῦμα καὶ σύνταξιν. Ἔστι δὲ ποιότης μὲν, ὅτε ζητοῦμεν ποῖον στοιχεῖον εἶνε ἐν τινι λέξει, οἷον ἐν τῇ λέξει Ἐμπορος, κλάσμα καὶ ἀνάγκη, κτλ. τὸ Ν εἶνε ἢ τὸ Μ καὶ τὸ Ζ ἢ τὸ Σ καὶ τὸ ΓΓ ἢ τὸ ΓΚ. Ποσότης δέ, ὅτε ζητοῦμεν πόσα στοιχεῖα εἶνε ἐν τινι λέξει ἢ συλλαβῇ, οἷον ἐν τῇ λέξει μῆμος καὶ χίλιοι καὶ ὄφιδιον, κτλ. ἐν διὰ τοῦ Ι ἢ δύο διὰ τῆς ΕΙ διφθόγγου (μεῖμος καὶ χείλιοι καὶ ὄφειδιον), κτλ. Τόνος δέ, ὅτε γνωστῆς οὔσης τῆς προσφθίας τῶν φωνηέντων ζητεῖται, ἀν ὀξεῖαν ἢ περισπωμένην ὀφείλει νὰ ἔχη ἰέξις τις, ἢ ὅτε ζητεῖται κατὰ τίνα συλλαβὴν ὀφείλει νὰ

ότερος), ὃ καὶ ἐν τῇ δημῳδαί συνηθεῖς, καὶ ὄνομα βασιλίσης τῆς Ἰσπανίας *Καλλιότρα* (Διήγησ. ἐρωτ. Φλωρί. καὶ Πλατῆ. 113), καὶ συγκρ. ἐπίρρ. *καλλιτέρως* ἐν ἐπιγραφῇ Ἡλιδος τοῦ 5' αἰῶνος π. Χ. (Arch. Ztg. 1881 σελ. 82. IA, 113, C) καὶ ὄνομα πόλεως *Καλλιτέραι* (Πτολ. Γ', ιγ', 35) ἐν Βισαλτία τῆς Μακεδονίας (πρβλ. καὶ *Καλλίστη* ὡς ἐκαλεῖτο πρότερον ἢ νῆσος *Θήρα*). Ταῦτα δὲ πάντα κυροῦσι τὴν γραφὴν *καλλιτέρος*, ἢ δὲ γραφὴ *καλύτερος* εἰσαγομένη σύγχυσιν γεννᾷ ἐν τῇ γραφομένῃ, ἐχούση τὸ *κάλλιον*, *καλλιότερος* καὶ *καλλιτέρως* τῆς παραδόσεως καὶ *Καλλιτέραι*.

Καὶ τὸ συγκριτικὸν τοῦ *μέγας* εἶνε παρὰ μεταγενεστέροις *μεγαλώτερος* καὶ *μεγαλείτερος* (γενόμενον παρὰ τὸ *μεγαλειότερος*, τὸ καὶ παρὰ τῷ λαῷ συνηθεῖς ὄν, κατὰ τὸ *ῥαότερος* καὶ *ῥάτερος*, *παλαιότερος* καὶ *παλαιότερος*, *σχολαιότερος* καὶ *σχολαιότερος*), ὡς ἐν Διηγήσ. Βελθάνδρ. καὶ Χρυσάντ. 366

«κρατοῦν τὸν *μεγαλείτερον* τὸν πρῶτον τῶν ἐρώτων».

Τὸ δὲ *μεγαλείος*, οὗ παρὰ τῷ λαῷ φέρεται τὸ ὑπερθετικὸν *μεγαλειότατος*, εὐκόλως ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ μεγαλοπρεπῆς καὶ λαμπρὸς ἠδύνατο νὰ σημαίνῃ ἀπλῶς τὸ *μέγας*, πρβλ. καὶ «*μεγαλείως ὠφελῶν τὴν πόλιν*» (Ξεν. Ἄγησ. ια', 16) καὶ «*μεγαλείως ἐχάρησαν*» (Πολύβ. Γ', πζ', 5) = *μεγάλως*.

Ἐγγραφοὺν ἐν Ἀθήναις Ἰουλίου Ἰσταμένου 1913.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΖΗΚΙΔΗΣ

